تخته سفید شماره ۴۳

نخبه‌پروری به قیمت اضطراب در کودکان عادی مطلوب نیست

سیدکاظم اکرمی، وزیر سابق آموزش‌وپرورش و عضو هیئت‌علمی دانشگاه خوارزمی، جداسازی دانش‌آموزان را از همان شروع تحصیلی در مقطع ابتدایی مانع بزرگی برای رشد طبیعی نخبه‌ها دانسته و می‌گوید: آثار زیان‌بار این جداسازی در گذشته را نمی‌توان به یکباره زدود و باید به‌تدریج اقدام کرد تا آثار نکوی باهم‌بودن دانش‌آموزان اثرات خودش را نشان دهد.

جداسازی دانش‌آموزان در قالب آزمون‌های ورودی مدارس تا چه اندازه می‌تواند به ارتقای نخبه‌پروری در سطح جامعه کمک کند؟

نظر بیشتر عالمان علوم تربیتی بر این است که جداکردن دانش‌آموزان نتیجه مطلوبی ندارد و نتایج منفی بیشتر از نتایج مثبت آن است. تحلیل و توجیهی که کارشناسان دارند این است که وقتی بچه‌ها را به دسته باهوش و متوسط طبقه‌بندی می‌کنیم (از طریق آزمون یا هر چیز دیگری)، آن دسته که برچسب باهوش می‌خورند و از سایر دانش‌آموزان عادی جدا می‌شوند، احتمال بروز روحیاتی مانند خودبینی و خودخواهی و برتری‌شناسی خود در طول زندگی برایشان مشکلات و مصائبی ایجاد می‌کند. از سوی دیگر، آنها را از واقعیت‌های زندگی دور می‌کند و نسبت به افرادی که نرمال‌اند یا حتی افرادی که از هوش معمولی پایین‌ترند و بخش عمده جامعه را تشکیل می‌دهند، بی‌خبر شده و نمی‌دانند بر آنها چه شرایطی در زندگی می‌گذرد و چه وضعیتی دارند. همین مسئله برای زندگی هر دو گروه آثار زیان‌باری دارد. بنابراین بسیاری از کارشناسان معتقدند این جداسازی‌ها نتیجه خوبی ندارد. بنابراین این تصمیمی که شورای عالی انقلاب فرهنگی گرفته و وزارت آموزش‌وپرورش هم اجرا می‌کند، تصمیم خوبی است.

نظر شما راجع به زمان اجرائی‌شدن طرح ممنوعیت برگزاری این آزمون‌ها در مدارس چیست؟

کار تربیت یک اصل کلی دارد و آن تدریجی‌بودن است. اصولا کارهای انسان باید تدریجی باشد و اگر به یکباره این راهی که رفته‌اند -هرچند غلط- قطع شود، ممکن است آثار زیان‌باری داشته باشد. بنابراین وزارت آموزش‌وپرورش باید با نظر کارشناسان روان‌شناسی و جامعه‌شناسی و عالمان علوم تربیتی مطالعه کنند و ببینند به چه طریقی طرح را اجرائی کنند تا آن آثار زیان‌بار گذشته زدوده شود و آثار نکوی باهم‌بودن ایجاد شود.

برخی از منتقدان معتقدند با اجرای این طرح جایگاه نخبه‌ها در جامعه زیر سؤال می‌رود. با این نظر موافقید؟

نخبه‌ها لزومی ندارد با این گزینش‌ها که برای عده زیادی از دانش‌آموزان اضطراب و استرس ایجاد می‌کند، به وجود آیند. نخبه‌ها می‌توانند در همین مدارس معمولی شناخته شوند. مگر در گذشته‌ها که این برنامه‌ها وجود نداشت و حتی قبل از انقلاب، نخبه‌ها شناخته نمی‌شدند؟ دانش‌آموزانی که در کلاس نفرات برترند و در طول مقاطع ابتدایی و دبیرستان همیشه اول‌اند، نشان می‌دهند که نخبه هستند و قرار نیست آنها را از دیگران متمایز کرد و تازه از همان مقطع ابتدایی که دوران حساسی برای کودکان است، این جداسازی انجام شود. در گذشته استعدادهای برتر در کنکور قبول می‌شدند و در دانشگاه‌های برتر تحصیلات عالیه داشتند و به کشور خدمت می‌کردند. اینکه بچه‌ها را از همان ابتدا جدا کنیم نشان‌دهنده نخبه‌پروری نیست چون نخبه‌ها به‌طور طبیعی شناخته خواهند شد و نیازی به این گزینش‌ها نیست. در روایتی آمده است که افراد انسانی دو دسته‌اند؛ برخی نقره‌اند و برخی طلا هستند. می‌توان نخبه‌ها را طلا فرض کرد و مابقی را نقره و ظرافت این تعبیر در این است که افراد عادی به هیچ گرفته نشده‌اند و آنها هم به اندازه نقره ارزشمندند. شناسایی نخبه‌ها مثل معادن طلا که استخراجش برای کشور ضروری است، اهمیت دارد. با تشخیص افراد نخبه و مهم‌تر از آن، پرورش استعدادهای آنها می‌توانیم آینده روشنی را برای جامعه رقم بزنیم اما دلیل نمی‌شود از دوران ابتدایی شروع کنیم و شرایط استرس برای کودکان‌مان و خانواده‌هایشان فراهم کنیم.

حذف سمپاد دانش‌آموزان با چه رویکردی

زهرا زینالی
کارشناس فرهنگی

با تصویب شورای عالی آموزش‌وپرورش، برگزاری هرگونه آزمون ورودی برای مدارس سمپاد (سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان)، نمونه دولتی و مدارس خاص در دوره ابتدایی ممنوع شد تا با کاهش استرس و فشار از روی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی، فرصت زندگی بهتر و استفاده از لحظات زیبای کودکی برایشان مهیا شود.

در این مدت، تحلیلگران مختلفی در موافقت و مخالفت با این مصوبه و پیامدهای آن مطالبی منتشر کرده‌اند؛ اما آنچه به نظر صحنه از آن خالی می‌نمود، اتصال نیم‌بند صدر و ذیل مصوبه است که ما به نیت روشن‌کردن این موضوع چند نکته را بیان می‌کنیم؛ باشد که مورد توجه صاحب‌فکران قرار گیرد. صادقانه، امیدی هم نداریم که پاسخی شفاف و درخور از مسئولان دریافت کنیم که مدتی است معنای واقعی کلمه «مسئول» کم‌رنگ شده است.

وزیر محترم آموزش‌وپرورش از دزدیده‌شدن دوران کودکی دانش‌آموزان توسط فشار و استرس ناشی از رقابت در آزمون‌های ورودی مدارس خاص گفتند؛ ما پا را حتی از این هم فراتر می‌نهیم و معتقدیم استقبال مردم از سمپاد در سال‌های دورتر، بذر اولیه گرم‌شدن بازار، توسعه و الگوبرداری مدارس غیرانتفاعی و متأسفانه در نهایت ورود مؤسسات سودجو به این عرصه و ایجاد چنین فضاهای تنگ رقابتی و ضدتربیتی شده است. اما صغرا و کبرا چیدن‌های وزیر را نفهمیدیم که چگونه حذف استرس آزمون، حذف خود آزمون را نتیجه داد و سپس حذف آزمون، حذف مدارس سمپاد و نمونه دولتی را از مقطع بعدی. اصل مشکل همین نتیجه‌گیری‌های ابتر است؛ وگرنه بریده باد زبان کسی که استرس آزمون را تأیید کند! عجب از اینکه مسئولان حتی متن مصوبه فاخر را هم منتشر نکردند، بلکه تشنگانی چون ما از بحر عمیق افکارشان کاسه‌ای برگیریم و بدانیم چگونه شورای «عالی» آموزش‌وپرورش، به این محصولات دست یافته است! علی‌الحساب، مواردی را به نظر مسئولان و مردم عزیز و آگاه می‌رسانیم، به امید اینکه پاسخی شفاف و درخور از مسئولان ذی‌ربط دریافت کنیم.

۱ـ مجوز فعالیت آموزشگاه‌های خصوصی که به برگزاری آزمون و کلاس‌های تقویتی در مقطع دبستان می‌پردازند، از طرف چه نهادی صادر شده است؟ آیا جز این است که رشد قارچ‌گونه این مؤسسات سودجو، با دریافت مجوز فعالیت از وزارت آموزش‌وپرورش مهیا می‌شود و سپس فعالیت مستقیم آنها در مدارس با مجوز ادارات آموزش‌وپرورش و مدیر مدارس رونق می‌یابد؟ جالب است که وزارت آموزش‌وپرورش از دست پدیده‌ای به ستوه آمده که خودش اجازه آن را داد!

۲- طراحان آزمون ورودی سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان از حدود ۲۰ سال پیش که بازار مؤسسات سودجو گرم شده بود، با نگاه کارشناسی به دنبال طراحی سؤالات آزمون به‌گونه‌ای بودند که امکان الگوبرداری از آن حداقل باشد و دانش‌آموزان بااستعداد، فارغ از اینکه در کلاس‌های تقویتی و آزمون‌های این‌گونه مؤسسات شرکت کرده باشند یا نه، در آزمون ورودی با سؤالات نویی مواجه شده و با قدرت تحلیل بالا و تکیه بر سطح دانشی حداقلی (فقط محدود به کتاب درسی) به آنها پاسخ دهند. برگزاری آزمون به شیوه پاسخ کوتاه در کنار آزمون چهارگزینه‌ای، انجام مصاحبه با داوطلبان، طراحی سؤالات به سبک درک متنی و... نمونه‌هایی از این تلاش‌هاست که در بدنه وزارت آموزش‌وپرورش پیشرو بوده است. جامعه آماری پذیرفته‌شدگان، به خوبی نشان از موفقیت این تلاش‌ها در شناسایی استعدادهای درخشان در میان دانش‌آموزان کم‌برخوردار دارد. هرچند مشکلات آزمون تستی و به‌ویژه ناهمخوانی آن با ارزیابی توصیفی دوره دبستان، ایجاد تغییر در شکل این آزمون را ضروری نشان می‌دهد، اما وقتی درون وزارت آموزش‌وپرورش، نهادی پویا با بیش از ۳۰ سال سابقه در طراحی آزمون‌های استعدادسنجی به شیوه‌های مختلف وجود دارد، با چه منطقی پیش از امکان‌سنجی و بررسی کارشناسانه تغییر آزمون یا جایگزینی آزمون با روشی دیگر، در اقدامی شتابزده، سیاست حذف مدارس سمپاد و نمونه‌دولتی پیش گرفته شده است؛ حال آنکه دستگاه عریض و طویل وزارتخانه هنوز برنامه‌ای برای حمایت از دانش‌آموزان برتر طبقات متوسط و ضعیف جامعه ندارد؟

۳- آقای زرافشان در برنامه‌های زنده رسانه ملی (پرسشگر و مناظره) بارها تأکید کردند این تصمیم‌گیری عقبه‌ای چهارساله دارد! چنین ادعایی چگونه با مصوبات و اقدامات وزارتخانه قبل از آقای بطحایی هم‌خوانی دارد؟ لازم به ذکر است که در زمان وزارت آقای دانش‌آشتیانی، پیشنهاد احیای هیئت امنای سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان از طرف وزارتخانه به دفتر ریاست‌جمهوری فرستاده شد؛ یا در زمان وزارت آقای فانی، شورای عالی آموزش‌وپرورش در مصوبه قبلی خود، استمرار فعالیت مدارس سمپاد را در هر دو دوره اول و دوم متوسطه به رسمیت شناخته بود.

۴- آقای بطحایی در برنامه زنده شبکه خبر، به اجرای طرح جایگزین شهاب برای دانش‌آموزان مستعد در دوره اول اشاره کردند و بعد شکل اجرای آن را به صورت برگزاری کلاس‌های اضافه‌تر در یکی، دو روز در هفته بیان کردند. وقتی مرکز ملی پرورش استعدادهای درخشان، خود متولی و مجری طرح شهاب است و از دید همین همکاران وزیر، الگوی اجرای طرح شهاب در متوسطه اول هنوز تبیین نشده و معلوم نیست چه خواهد بود و فراتر از آن، کارشناسانی که مفصل روی طرح شهاب کار کرده‌اند، در همین چند روز آن را از پختگی لازم برای جایگزینی طرح تفکیک برخوردار نمی‌دانند، اگر ما در اشتباهیم، لطفا الگوی اجرای طرح شهاب را در متوسطه اول منتشر کنید.

اینکه مردم یک کشور، از وزارتخانه‌ای که مستقیم‌ترین تأثیر را در زندگی تک‌تک خانواده‌ها دارد انتظار داشته باشند با درایت بیشتری تصمیم‌گیری کند، طبیعی است. شما مسئول هستید آقای وزیر! واژه مسئول، بیش از بار تصمیم‌گیری، بار «پاسخ‌گویی» به همراه دارد.

تاک

هویت جنسی کودکان کالبد ثقلی تربیت جنسی

مبینا غربا

• جهت حرکت به مقصد فلکه تربیت جنسی، هفته گذشته مسیر اصلی اتوبان نوباوه را انتخاب کردیم، این هفته به علت تخریب پل هویت جنسی به اصلاح و بازسازی ساختار آن خواهیم پرداخت و موقتا مسیر اتوبان نوباوه به مقصد فلکه تربیت جنسی مسدود است.

پذیرش ویژگی‌ها و شاخص‌های جنسیتی در بین دختران و پسران را هویت جنسی می‌گویند. از سه‌سالگی کودکان متوجه وجوه تمایز و تفکیک‌شان با جنس مخالف می‌شوند. اما آنچه حائزاهمیت فراوان است، این است که بدانیم در برخی مواقع رفتار والدین، موجب تزلزل هویت جنسی کودکشان می‌شود و پل ارتباطی رسیدن به مسیر آرامش و تربیت جنسی را با اشکال مواجه می‌کند. اما به منظور کسب هویت جنسی در دختران و پسران، پذیرش آن، تثبیت و تعهد نسبت به آن چه عواملی مؤثر هستند؟

- انتخاب اسم: از گذاشتن اسامی خنثی و مشترک در بین دختران و پسران پرهیز شود.

- توصیف‌کردن: دختران و پسران به صفت‌های دخترانه و پسرانه توصیف شوند.

- تأیید رفتارهای متناسب جنسیتی: کودک دختر و پسر رفتارها و حرکات دخترانه و پسرانه‌اش تأیید و تشویق شود. اگر دختری رفتارهای پسرانه و بازی‌های خشن و مردانه انجام می‌دهد و اگر پسری کارهای زنانه مثلا رقص‌های زنانه انجام می‌دهد، نباید مورد تحسین و تمجید والدین و اطرافیان قرار گیرد چراکه ممکن است این رفتارها تکرار و تثبیت و موجب اختلال پذیرش جنسیت واقعی در فرد شود.

- ایفای نقش متناسب جنسیتی: به دختران نقش‌ها و رفتارهای زنانه یاد داده شود نظیر آشپزی، خیاطی و به پسران نیز نقش‌ها و رفتارهای مردانه نظیر کارهای تعمیراتی، مکانیکی، رانندگی و... .

- تفکیک اسباب‌بازی: برای دختران اسباب‌بازی‌های دخترانه مثل عروسک و برای پسران اسباب‌بازی‌های پسرانه مثل ماشین و تفنگ خریداری شود.

- تخریب‌نکردن جنس مقابل: نگرش منفی والدین نسبت به یکدیگر و به‌کاربردن عباراتی ناصحیح نظیر: مادرت یک زن است، زن‌ها ضعیف هستند، زن‌ها از خود استقلال ندارند یا اینکه مادر بگوید: مردها بدجنس هستند، مردها منطق ندارند و... سبب می‌شود دختران و پسران از هویت اصلی خودشان بدشان بیاید.

- عدم تبعیض بین دختران و پسران: برانگیخته‌شدن حسادت در میان کودکان دختر و پسر، در برخی مواقع موجب می‌شود دختر آرزو کند که جنسیت پسر داشته باشد و برعکس. در برخی از خانواده‌ها، آزادی پسران یا اعتبار حرف دخترها سبب می‌شود دختر آرزو کند که پسر باشد یا برعکس.

هشدار: بازی رایج پس از درک هویت جنسی بین کودکان، دکتربازی است. اما باید نظارت مستقیم یا غیرمستقیم والدین بر آن وجود داشته باشد. معاینه بدن کودکان توسط یکدیگر، به تخیل جنسی، تخریب هویت جنسی و آسیب جنسی کودکان دامن می‌زند.

***پژوهشگر مؤسسه مطالعات کودکی مدرس**

یادداشت

حذف سمپاد با موج‌سواری روی احساسات مردم

مژده ربیعی

• مدتی است خبر حذف ناگهانی آزمون‌های ورودی دوره اول مدارس سمپاد (تیزهوشان) و نمونه، دوستداران علم و حامیان استعدادهای کشور را نگران کرده است؛ دلایلی که به نظر می‌رسد بیشتر جنبه ظاهری و توجیهی دارند. در این نوشته مختصرا به برخی شبهاتی که به بدنه سمپاد وارد می‌کنند، می‌پردازیم. هرگاه بحث سمپاد می‌شود عده‌ای آن را تبعیض می‌دانند درحالی‌که سمپاد عینی‌ترین مصداق عدالت آموزشی در سیستم آموزش‌وپرورش ماست. شبهه وارده دیگر این است که امکانات صرف یک عده خاص می‌شود درصورتی‌که همه باید امکانات داشته باشند.

۱) هزینه مدارس سمپاد به صورت خودگردان از اولیای بچه‌ها و خیرین تهیه می‌شود و از این جهت تفاوت آن با مدارس غیردولتی این است که شهریه به نسبت غیرانتفاعی بسیار کمتر است، این شهریه اجباری نیست، تمام شهریه دریافتی صرف بچه‌ها می‌شود و دولت هزینه خاصی درمقایسه با سایر مدارس برای سمپاد نمی‌کند.

۲) تعداد مراکز سمپاد در مقایسه با دیگر مدارس بسیار کم است. در تهران ۴۰ سمپاد و حدود چهار هزار مدرسه دیگر داریم؛ این نسبت یک به صد است، مثلا در چهارمحال‌وبختیاری فقط دو مرکز سمپاد موجود است. آیا با منحل‌شدن مدارس سمپاد و اضافه‌شدن امکانات آنها به سایر مدارس تغییر محسوسی در کیفیت مدارس دولتی ایجاد می‌شود؟

۳) دولت وظیفه دارد برای همه دانش‌آموزان امکانات تحصیل فراهم کند برای این کار بودجه ۱۱میلیاردی اختصاص داده‌شده، کفایت می‌کند. راه‌حل دولت برای این معضل به جای تجهیز همه مدارس، منحل‌کردن مدارس تجهیزشده است تا تفاوت احساس نشود!

۴) به‌دلیل کم‌کاری بعضی از مسئولان امکانات برای همه فراهم نمی‌شود، منطق حکم می‌کند این امکانات محدود در اختیار افراد مستعدتر قرار گیرد. با حذف سمپاد این امکانات محدود در اختیار پولدارترها در مدارس غیرانتفاعی قرار می‌گیرد.

عده‌ای دیگر سمپاد را مراکزی برای فرار مغزها می‌خوانند، درحالی‌که مغزهای کشور پس از فارغ‌التحصیلی از دانشگاه‌ها مهاجرت می‌کنند؛ هیچ سمپادی از دبیرستان به خارج از کشور نرفته است (به‌واسطه استعداد و تحصیل). افزون بر این، تا به حال آماری مشخص و منبع دقیقی مبنی بر اینکه چه تعداد از فارغ‌التحصیلان مراکز سمپاد از ایران مهاجرت کرده‌اند، ارائه نشده است چه‌بسا گاهی در دانشگاه‌های مطرح می‌بینیم که تعداد غیرسمپادی‌های مهاجرت‌کرده بیشتر است بهترین راهکار حل این مشکل تغییر سبک سؤالات آزمون ورودی به سبک سؤالات چندین سال قبل است که خواندن مطالب حفظی و تست‌زنی‌های چندساله تأثیری در روند پاسخ‌گویی به سؤالات نداشت؛ زیرا سؤالات به صورت کارشناسی‌شده هوش را مورد سنجش قرار می‌داد و نه سخت‌کوشی را. جالب این که کسانی بحث استرس‌زابودن آزمون را مطرح می‌کنند که خود از عاملان تغییر سبک استاندارد آزمون تیزهوشان بوده‌اند.

***فارغ‌التحصیل فرزانگان شهرکرد**

جدول ۳۰۵۳ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- گیاه- بر پشت استر می‌نهند- بهانه‌تراشی ۲- رمز پیروزی است- جاذبه- تکاور ۳- پایتخت بلژیک- رنگین‌کمان ۴- توپ چوگان- سوغات یزد- مبارز خستگی‌ناپذیر علیه نژادپرستی در آفریقای جنوبی ۵- حس‌شده- وسیله‌ای برای تشخیص وجود بار الکتریکی در اجسام- اشاره به دور ۶- بهتر- کیسه‌دار کوچک استرالیایی که همیشه لبخند بر لب دارد- سیستم فرانسوی نمایش تصویر رنگی در تلویزیون ۷-هزار گرم- سرزمین- بافتن ۸- دریافت‌کردن - عطر مایه- پارسای دیرنشین ۹- بندری در فرانسه- زیبا - هر چیز سبک وزن ۱۰- ناموزون- کوهی در خراسان شمالی- ام‌الخبائث ۱۱- گلابی- خوشحال- ساخت و پاخت ۱۲- سمی کشنده- گیاهی علفی از خانواده مرکبات- پیوند ۱۳- کم‌ارتفاع- ایالتی در شرق آمریکا ۱۴- سالی که مبنای آن گردش ماه به دور زمین است- پیاز سفت و یک تکه‌ای- تخم کتان ۱۵- غذای زندانیان- باغ دیدنی شیراز در نزدیکی آرامگاه سعدی- گرو گذاشته‌شده.

عمودی:

۱- جدید- نام قدیم بندرعباس- استقرار یافته ۲- وسط، میان- دارای سطح صاف و براق- درخت انگور ۳- از پیامبران الهی- بالش زینتی روی کاناپه- پایتخت غنا ۴- خالکوبی- پروانه وکالت دارد- شهری در آذربایجان غربی ۵- مخزن مواد گازی- سنگدلی ۶- سؤال- آهسته- عایدی ۷- میوه لهیده و نرم‌شده- کوهان شتر- دست‌پاچه ۸- نت ششم- بازیگر آمریکایی فیلم‌های اسپارتاکوس و راه‌های افتخار- حیوان وفادار ۹- کلمه پرسش- شهر زعفران- کاهگل مالی ۱۰- محل نشستن- رنگ سیاه- قلعه و حصار ۱۱- سخت سر امروزی- بورسیه تحصیلی ۱۲- موجب وحشت- خواهان- سحاب ۱۳- ستیزگی- ویتنام قدیم- گوشواره ۱۴- یکدندگی- حس بساوایی- گوشه‌ای در دستگاه چهارگاه ۱۵- مرتعش- فرشته وحی- شهر توت.

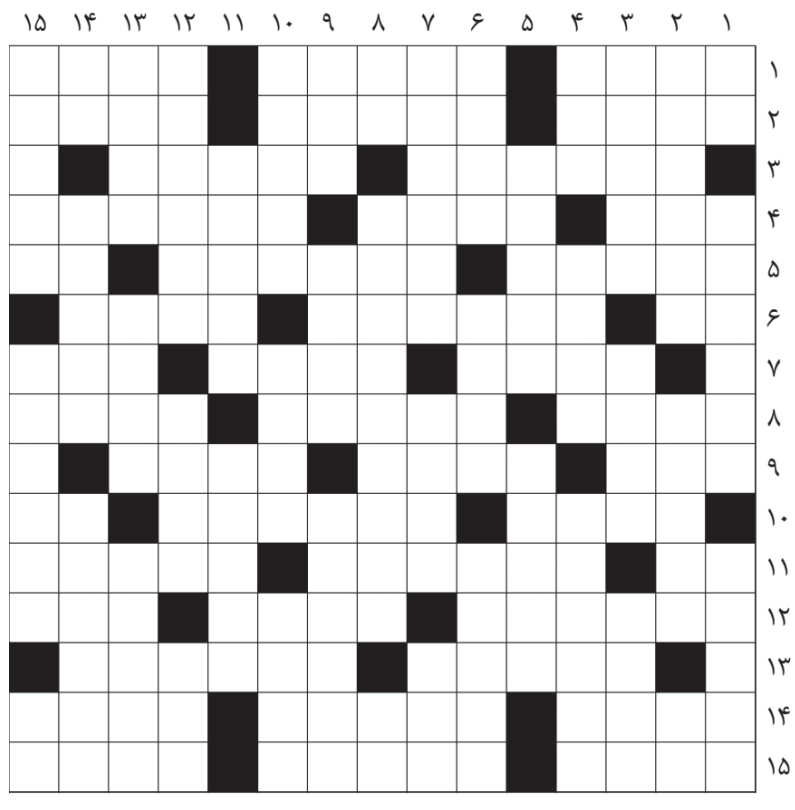

سودوکو سخت ۲۰۴۹

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

		۷			۱			۵
	۸			۴				۲
۴		۳		۹				
۶			۷			۸		
۸								۱
		۹			۳			۴
				۸		۲		۶
۷				۳			۵	
۲			۹			۱		

سودوکو ساده ۲۰۴۹

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

		۵	۶	۳	۴			
	۳	۷					۲	
۸				۹	۲			۵
			۳		۶	۹		
	۷			۱			۵	
		۹	۸		۷			
۳			۹	۲				۷
	۲					۵	۸	
			۴	۷	۵	۳		

حل سودوکو سخت

۴	۸	۲	۷	۵	۳	۱	۹	۶
۶	۷	۵	۱	۹	۸	۴	۳	۲
۱	۹	۳	۲	۴	۶	۷	۸	۵
۳	۶	۴	۸	۱	۹	۲	۵	۷
۵	۲	۹	۶	۷	۴	۸	۱	۳
۸	۱	۷	۵	۳	۲	۹	۶	۴
۹	۳	۶	۴	۸	۷	۵	۲	۱
۲	۴	۱	۹	۶	۵	۳	۷	۸
۷	۵	۸	۳	۲	۱	۶	۴	۹

حل سودوکو ۲۰۴۸

۵	۲	۶	۷	۴	۱	۸	۹	۳
۴	۳	۱	۹	۸	۵	۶	۲	۷
۹	۷	۸	۶	۲	۳	۱	۵	۴
۷	۱	۲	۴	۵	۹	۳	۸	۶
۳	۸	۵	۲	۶	۷	۴	۱	۹
۶	۴	۹	۳	۱	۸	۵	۷	۲
۸	۹	۳	۵	۷	۴	۲	۶	۱
۱	۶	۴	۸	۹	۲	۷	۳	۵
۲	۵	۷	۱	۳	۶	۹	۴	۸
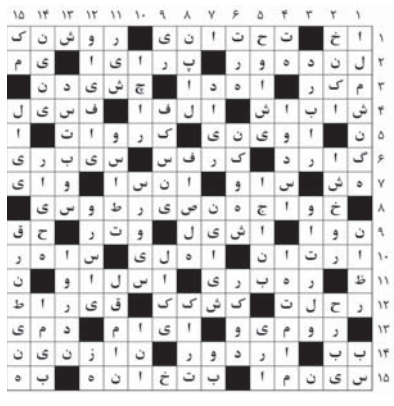
جدول ۳۰۵۲